

על סדר היום

- נתחיל בדוגמא נאיבית של מבנה מקושר
- נכליל את המבנה ע"י הכללת טיפוסים
- נדון בייצוג הכרות אינטימית בשפת התכנות
- נדון בהפשטת מעבר סידרתי על נתונים והשלכותיו

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

2

תוכנה 1 בשפת Java שיעור מספר 6: מקושרים

ליאור וולף ליאור שפירא

בית הספר למדעי המחשב
אוניברסיטת תל אביב

class IntCell

```
public class IntCell {  
  
    private int cont;  
    private IntCell next;  
  
    public IntCell(int cont, IntCell next) {  
        this.cont = cont;  
        this.next = next;  
    }  
  
    public int cont() {  
        return cont;  
    }  
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

4

מבנים מקושרים

- כדי לייצג מבנים מקושרים, כגון רשימה מקושרת, עץ, וכדומה, מגדירים מחלקות שכוללות שדות שמתייחסים לעצמים נוספים מאותה מחלקה (ולפעמים גם למחלקות נוספות).
- כדוגמא פשוטה ביותר, נגדיר מחלקה IntCell שעצמים בה מייצגים אברים ברשימות מקושרות של שלמים.
- המחלקה מייצאת **בנאי** ליצירת עצם כאשר התוכן (שלם) והאבר הבא הם פרמטרים.
- המחלקה מייצאת **שאלות** עבור התוכן והאבר הבא, ו**פקודות** לשינוי האבר הבא, ולהדפסת תוכן הרשימה מהאבר הנוכחי.
- השדות מוגדרים כפרטיים – מוסתרים מהלקוחות.
- המבנה IntCell אנלוגי למבנה cons משפת Scheme:
 - cont() אנלוגי ל car()
 - next() אנלוגי ל cdr()

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

3

מחלקה לביצוע בדיקות

- כדי לבדוק שהמחלקה שכתבנו פועלת כנדרש, נכתוב מחלקה התחלתית לבדיקה, שתכיל השרות הראשי main.
- בהמשך הקורס נעסוק בנושא בדיקות (testing) אך כרגע נציין שעלינו לבחור מקרי בדיקה שמכסים אפשרויות שונות כדי שנוכל לגלות שגיאות (אם יש).
- חשוב! שגיאות של מחלקה או שרות מוגדרות בהקשר של החוזה של המחלקה. אם למחלקה (או לשרות שלה) אין חוזה מפורש לא ברור מהי ההתנהגות ה"נכונה" במקרי קצה.
- בהרצאה היום נסתפק באינטואיציה שיש לנו לגבי רשימות מקושרות

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

6

class IntCell

```
public IntCell next() {  
    return next;  
}  
  
public void setNext(IntCell next) {  
    this.next = next;  
}  
  
public void printList() {  
    System.out.print("List: ");  
  
    for (IntCell y = this; y != null; y = y.next())  
        System.out.print(y.cont() + " ");  
  
    System.out.println();  
}
```

משתנה העזר של הלולאה
הוא מטיפוס IntCell

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

5

מחלקה לביצוע בדיקות – הפלט

```
List: 5
List: 3 5
List: 3 2 5
List: 5
```

- איך ניצור מבנה מקושר של תווים? או של מחזורות?
- יצירת מחלקה חדשה כגון CharCell או StringCell
- תשכפל הרבה מהלוגיקה הקיימת ב IntCell
- יש צורך בהפשטת הטיפוס int מטיפוס הנתונים Cell
- היינו רוצים להכליל את הטיפוס Cell לעבוד עם כל סוגי הטיפוסים

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

6

מחלקה לביצוע בדיקות

```
public class Test {

    public static void main(String[] args) {
        IntCell x = null;
        IntCell y = new IntCell(5,x);
        y.printList();
        IntCell z = new IntCell(3,y);
        z.printList();
        z.setNext(new IntCell(2,y));
        z.printList();
        y.printList();
    }
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

7

מחלקות ושרותים מוכללים (גנריים)

- רעיון דומה קיים גם בשפת התכנות ++C
- ב ++C נקראת תכונה זו תבנית (template)
- כרגע נציג רק את המקרה הפשוט. בהמשך נחזור לדון בנושא ביתר פירוט.
- דוגמא ראשונה – הכללה של המחלקה IntCell לייצוג תא שתוכנו מטיפוס פרמטרי T, כך שכל התאים ברשימה הם מאותו הטיפוס.

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

10

מחלקות ושרותים מוכללים (גנריים)

- החל מגירסא 1.5 (נקראת גם 5.0) ג'אווה מאפשרת הגדרת מחלקות גנריות ושרותים גנריים (Generics)
- מחלקה גנרית מגדירה **טיפוס גנרי**, שמציין אחד או יותר **משתני טיפוס** (type variables) בתוך סוגריים משולשים.
- עקב ההוספה המאוחרת לשפה (והדרישה שקוד שנכתב קודם יוכל לעבוד ביחד עם קוד חדש), ומשיקולים של יעילות המימוש, כללי השפה לגבי טיפוסים גנריים הם מורכבים.

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

9

Cell <T>

```
public T cont() {
    return cont;
}

public Cell <T> next() {
    return next;
}

public void setNext(Cell <T> next) {
    this.next = next;
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

12

Cell <T>

```
public class Cell <T> {
    private T cont;
    private Cell <T> next;

    public Cell (T cont, Cell <T> next) {
        this.cont = cont;
        this.next = next;
    }
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

11

מה השתנה במחלקה?

- לכתרת המחלקה נוסף משתנה הטיפוס **T**
 - מקובל ששמות משתני טיפוס הם אות גדולה אחת אולם זו אינה דרישה תחבירית, ניתן לקרוא למשתנה הטיפוס בשם משמעותי
- הטיפוס שמוגדר הוא **Cell <T>**
- הטיפוס של כל שדה, פרמטר, משתנה זמני, וכל טיפוס מוחזר של שרות שהיה **int** יוחלף ב **T**
- הטיפוס של כל שדה, פרמטר, משתנה זמני, וכל טיפוס מוחזר של שרות שהיה **Cell** יוחלף ב **Cell<T>**

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

14

Cell <T>

```
public void printList() {
    System.out.print(" List: ");
    for (Cell <T> y = this; y != null; y = y.next())
        System.out.print(y.cont() + " ");
    System.out.println();
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

13

שימוש בטיפוס גנרי

- הטיפוס הקונקרטי חייב להיות **טיפוס הפנייה**, כלומר אינו יכול להיות פרימיטיבי.
- אם רוצים ליצור למשל תאים שתוכנם הוא מספר שלם, **לא ניתן** לכתוב **Cell <int>**
- לצורך זה נזדקק לטיפוסים עוטפים (wrapper type)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

16

שימוש בטיפוס גנרי

- כדי להשתמש בטיפוס גנרי יש לספק, בהצהרה על משתנה, ובקריאה לבנאי, טיפוס קונקרטי עבור כל משתנה טיפוס שלו.
 - לדוגמא: **Cell <Integer>**
- באנלוגיה להגדרת שרות וקריאה לו, משתנה טיפוס בהגדרת המחלקה מהווה מעין פרמטר פורמלי, והטיפוס הקונקרטי הוא מעין פרמטר אקטואלי.

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

15

Boxing and Unboxing

- ניתן לתרגם טיפוס פרימיטיבי לטיפוס העוטף שלו (boxing) ע"י קריאה לבנאי המתאים:

```
char pc = 'c';
Character rc = new Character(pc);
```
- ניתן לתרגם טיפוס עוטף לטיפוס הפרימיטיבי המתאים (unboxing) ע"י שימוש במתודות xxxValue המתאימות:

```
Float rf = new Float(3.0);
float pf = rf.floatValue();
```
- גאווה 1.5 מאפשרת מעבר אוטומטי בין טיפוס פרימיטיבי לטיפוס העוטף שלו:

```
Integer i = 0; // autoboxing
int n = i; // autounboxing
if(n==i) // true
    i++; // i=1
System.out.println(i+n); // 1
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

18

טיפוסים עוטפים (wrappers)

- לכל טיפוס פרימיטיבי קיים בגאווה טיפוס הפנייה מתאים:
 - ל- **float** העוטף **Float**, ל- **double** העוטף **Double** וכן'
 - יוצאי דופן: **int** המתאים ל- **Integer**, ו- **char** המתאים ל- **Character**
- כל הטיפוסים העוטפים מקובעים (immutable)
- הטיפוסים העוטפים שימושיים כאשר יש צורך בעצם (למשל ביצירת אוספים של ערכים, ובשימוש בטיפוס גנרי)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

17

עוד על שימוש בטיפוס גנרי

- ניתן להגדיר משתנה (שדה, משתנה זמני, פרמטר) גם מהטיפוס `Cell <Cell <Integer>>`
 - מה מייצג הטיפוס הזה?
- דוגמא של הצהרה עם אתחול:
`Cell <Cell <Integer> > q =
new Cell <Cell <Integer>>
(new Cell<Integer> (8,null), null);`

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

20

בחזרה לשימוש בטיפוס גנרי

- נראה מחלקה שמשתמשת ב `Cell <T>`, שהיא אנלוגית למחלקה שהשתמשה ב `IntCell`:

```
public class TestGen {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        Cell <Integer> x = null;  
        Cell <Integer> y = new Cell<Integer>(5,x);  
        y.printList();  
        Cell<Integer> z = new Cell <Integer>(3,y);  
        z.printList();  
        z.setNext(new Cell <Integer>(2,y));  
        z.printList();  
        y.printList();  
    }  
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

19

קרוב ראשון ל- `MyList<T>`

```
public class MyList <T> {  
    private Cell <T> head;  
    public MyList (Cell <T> head) {  
        this.head = head;  
    }  
    public Cell<T> getHead() {  
        return head;  
    }  
    public void printList() {  
        System.out.print("List: ");  
        for (Cell <T> y = head; y != null; y = y.next())  
            System.out.print(y.cont() + " ");  
        System.out.println();  
    }  
}
```

המחלקה נקראת `MyList` ולא `List` כדי שלא נתבלבל בינה ובין `java.util.List` מהספרייה הסטנדרטית של Java.

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

22

מי אתה `Cell<T>` ?

- האם `Cell<T>` באמת מייצג רשימה מקושרת?
- בשפת Scheme התשובה היא כן. אולם ב Java יש בשפה אמצעים טובים יותר להפשטת טיפוסים
- `Cell` אינו רשימה – הוא תא
 - ניתן (וצריך!) לבטא את שני הרעיונות **רשימה ותא** כטיפוסים בשפה עם תכונות המתאימות לרמת ההפשטה שלהן
- נציג את המחלקה `MyList<T>` המייצגת רשימה

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

21

`MyList <T>` - קרוב שני

```
public class MyList <T> {  
    private Cell <T> head;  
    private Cell <T> curr;  
    public MyList <T> (T ... elements) {  
        this.head = null;  
        for (int i = elements.length-1; i >= 0; i--) {  
            head = new Cell<T>(elements[i], head);  
        }  
        curr = head;  
    }  
    public boolean atEnd(){  
        return curr == null;  
    }  
    /** @pre !atEnd() */  
    public void advance() {  
        curr = curr.next();  
    }  
}
```

חסרונות המימוש

- מימוש הרשימה אמור להיות חלק מהייצוג הפנימי שלה ומוסתר מהלקוח
- במימוש המוצע לקוחות המחלקה `MyList` צריכים להכיר גם את המחלקה `Cell`

```
Cell <Integer> x = null;  
Cell <Integer> y = new Cell<Integer>(5,x);  
Cell <Integer> z = new Cell<Integer>(3,y);  
  
MyList<Integer> l = new MyList<Integer>(z);  
l.printList();
```

- הדבר פוגע בהפשטת רשימה מקושרת
- למשל, אם בעתיד ירצה ספק `MyList` להחליף את המימוש לרשימה דו-כיוונית

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

23

MyList <T>

- כעת לקוח הרשימה (MyList <T>) אינו מודע לקיום מחלקת העזר Cell<T>

```
MyList <Integer> l = new MyList <Integer>(3,5);
l.printList();
l.advance();
l.addNext(4);
l.printList();
```

תוכנה 1 בשפת Java
אניברסיטת תל אביב

26

המשך - MyList <T>

```
/** @pre !atEnd() */
public T cont() {
    return curr.cont();
}
```

השרות אינו מחזיר את התא הנוכחי (טיפוס Cell) אלא את התוכן של התא הנוכחי (T)

```
/** @pre !atEnd() */
public void addNext(T elem) {
    Cell<T> temp = new Cell<T>(elem, curr.next());
    curr.setNext(temp);
}
```

```
public void printList() {
    System.out.print("List: ");
    for (Cell <T> y = head; y != null; y = y.next())
        System.out.print(y.cont() + " ");
    System.out.println();
}
```

ידיפים את תוצאת הפעלת השרות toString של הטיפוס T על y.cont()

תוכנה 1 בשפת Java
אניברסיטת תל אביב

27

יחסים אינטימיים

- גישות א' ו-ב' פשוטות יותר רעיונית אך פחות אלגנטיות (תחזוקה, ביצועים)
- נוסח לממש את גישה ג'

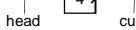
```
/** @pre !atEnd() */
public void addHere(T elem) {
    addNext(elem);
    curr.setNext(curr.cont(), elem);
    curr.cont = elem;
}
```

- אולי במקרה זה דרישת הפרטיות של נראות של השדה cont היא מוגזמת?
 - הקלת הנראות של שדה אינה מועדקת
 - ואולם, המחלקה Cell<T> היא מחלקת עזר של MyList <T> ולכן יש הצדקה למתן הרשאות גישה חריגות ל- MyList <T> לשדותיה הפרטיים של Cell<T>

- גם לוויתור על הפרטיות של Cell המתודות setCont() ניתן היה לאמר כי לאור השימוש התכופ ששעשה הרשימה בשרותי התא, ניתן היה משקולי יעילות לאפשר לה גישה ישירה לשדה זה

MyList <T>

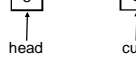
- איך נממש את השרות addHere(T x) – שרות המוסיף את האיבר x לפני המקום הנוכחי ברשימה (המספרים הם רק דוגמה לתוכן)

- בשונה מהשרות addNext() אנו צריכים לשנות את ההצבעה לתא curr. לשם כך ניתן לנקוט כמה גישות:
- גישה א': תחזוקה של prev נוסף על curr

- גישה ב': נרוץ מתחילת הרשימה עד המקום אחד לפני הנוכחי (ע"י השוואת next() של כל תא ל curr)

- גישה ג': החלפת תכני התאים

תוכנה 1 בשפת Java
אניברסיטת תל אביב

27

מחלקות פנימיות (מקוננות) Inner (Nested) Classes

יחסים אינטימיים ב Java

- אם Cell ו-MyList באותה חבילה אפשר להשתמש בנראות חבילה – אבל כל מחלקה אחרת בחבילה תוכל גם היא לגשת לפרטים האלה של Cell
- ניתן להגדיר אינטימיות בין מחלקות ב Java ע"י הגדרת אחת המחלקות כמחלקה פנימית של המחלקה האחרת
- מחלקות פנימיות הן מבנה תחבירי בשפת Java המבטא בין השאר הכרות אינטימית

- הערה על דרגות נראות:

- דרגת הנראות ב Java היא ברמת המחלקה. כלומר עצם מטיפוס כלשהו יכול לגשת גם לשדות הפרטיים של עצם אחר מאותו הטיפוס
- ניתן היה לחשוב גם על נראות ברמת העצם (לא קיים ב Java)

תוכנה 1 בשפת Java
אניברסיטת תל אביב

28

מחלקות פנימיות

- הגדרת מחלקה כפנימית מרמזת על היחס בין המחלקה הפנימית והמחלקה העוטפת:
 - למחלקה הפנימית יש משמעות רק בהקשר של המחלקה החיצונית
 - למחלקה הפנימית יש הכרות אינטימית עם המחלקה החיצונית
 - המחלקה הפנימית היא מחלקת עזר של המחלקה החיצונית
- דוגמאות:
 - Collection - Iterator
 - Brain - Body
 - מבני נתונים המוגדרים בקורסיה: List ו- Cell

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

32

Inner Classes

- מחלקה פנימית היא מחלקה שהוגדרה בתחום (Scope – בין המסולסליים) של מחלקה אחרת

דוגמא:

```
public class House {
    private String address;
    public class Room {
        private double width;
        private double height;
    }
}
```

שימוש לב!
Room אינה שדה של המחלקה House

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

31

Inner Classes

```
public class House {
    private String address;
    public class Room {
        // hidden reference to a House
        private double width;
        private double height;
        public String toString(){
            return "Room inside: " + address;
        }
    }
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

34

Inner Classes

- ב Java כל מופע של עצם מטיפוס המחלקה הפנימית צריך להיות משויך לעצם מטיפוס המחלקה העוטפת

השלכות

- תחביר מיוחד לבואי
- לעצם מטיפוס המחלקה הפנימית יש שדה הפנייה שמוצר אוטומטית לעצם מהמחלקה העוטפת
- כתוצאה מכך יש למחלה הפנימית גישה לשרותים (אפילו פרטיים!) של המחלקה העוטפת

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

33

יצירת מופעים

- כאשר המחלקה החיצונית יוצרת מופע של עצם מטיפוס המחלקה הפנימית אזי העצם ייוצר בהקשר של העצם היוצר
- כאשר עצם מטיפוס המחלקה הפנימית נוצר מחוץ למחלקה העוטפת, יש צורך בתחביר מיוחד

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

36

Inner Classes

```
public class House {
    private String address;
    private double height;
    public class Room {
        // hidden reference to a House
        private double height;
        public String toString(){
            return "Room height: " + height
                + " House height: " + House.this.height;
        }
    }
}
```

Height of House

Height of Room

Height of Room Same as this.height

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

35

יצירת מופע שלא ע"י המחלקה החיצונית

```
public class Test {
    public static void main(String[] args){
        House h = new House();
        House.Room r = h.new Room();
    }
}
```

`outerObject.new InnerClassName`

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

36

יצירת מופע ע"י המחלקה החיצונית

```
public class House {
    private String address;
    public void test() {
        Room r = new Room();
        System.out.println( r );
    }

    public class Room {
        ...
    }
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

37

```
public class House {
    private String address;
    public static class Room {
        public String toString(){
            return "Room " + address;
        }
    }
}
```

Error: this room is not related to any house

Not related to any house

```
public class Test {
    public static void main(String[] args){
        House.Room r = new House.Room();
        ...
    }
}
```

`new OuterClassName.InnerClassName`

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

38

Static Nested Classes

- ניתן להגדיר מחלקה פנימית כ `static` ובכך לציין שהיא אינה קשורה למופע מסוים של המחלקה העוטפת
- הדבר אנלוגי למחלקה שכל שדותיה הוגדרו כ `static` והיא משמשת כספרייה עבור מחלקה מסוימת
- בשפת C++ יחס זה מושג ע"י הגדרת יחס `friend`

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

39

מחלקות פנימיות בתוך מתודות - מחלקות פנימיות בתוך מתודות

- ניתן להגדיר מחלקה פנימית בתוך מתודה של המחלקה החיצונית
- הדבר מגביל את תחום ההכרה של אותה מחלקה לתחום אותה המתודה בלבד
- המחלקה הפנימית תוכל להשתמש במשתנים מקומיים של המתודה רק אם הם הוגדרו כ `final` (מדוע?)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

40

הגנה על מחלקות פנימיות סטאטיות

- אם המחלקה הפנימית אינה ציבורית (אינה מוגדרת `public`), הטיפוס שלה מוסתר, אבל עצמים מהמחלקה אינם מוסתרים אם יש התייחסות אליהם
- ```
public class Outer ... {
 private static class Inner implements SomeI {
 ...
 }
 public static SomeI getInner() {
 return new Inner ();
 }
 ...

 SomeI i = new Outer.Inner(); //error
 SomeI i = Outer.getInner(); // ok
}
```

תוכנה 1 בשפת Java  
אוניברסיטת תל אביב

41

## שימוש במשתנים מקומיים

```
public class Test {
 public void test (int x) {
 final int y = x+3;
 class Info {
 public String toString(){
 return "*** " + y + "****";
 }
 };
 System.out.println(new Info());
 }
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

44

מחלקות מקומיות

```
public class Test {
 ...
 public void test () {
 class Info {
 private int x;
 public Info(int x) {this.x=x;}
 public String toString() {
 return "*** " + x + "****";
 }
 };
 Info inf1 = new Info(0);
 System.out.println(inf1);
 }
}
```

45

הידור של מחלקות פנימיות

- המהדר (קומפיילר) יוצר קובץ class. עבור כל מחלקה. מחלקה פנימית אינה שונה במובן זה ממחלקה רגילה
- שם המחלקה הפנימית יהיה Outer\$.class
- אם המחלקה הפנימית אנונימית, שם המחלקה שיוצר הקומפיילר יהיה Outer\$.class

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

46

מחלקות אנונימיות

- בעזרת מחלקות פנימיות ניתן להגדיר מחלקות אנונימיות – מחלקות ללא שם
- מחלקות אנונימיות שימושיות מאוד במערכות מונחות ארועים (כגון GUI) וילמדו בהמשך הקורס

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

46

רשימה עם מחלקה מקוננת

- אם Cell מחלקה מקוננת לא סטטית בתוך MyList היא לא חייבת להיות מוגדרת כגנרית. טיפוס התוכן של ה Cell נקבע על פי הפרמטר האקטואלי של עצם ה MyList המתאים.
- כלומר הרשימה קובעת את סוג אבריה, וכל האברים שנוצרים עבור רשימה מסוימת שותפים לאותו
- קצת יותר קל לכתוב את הקוד
- הערה: נראות השדות והשרותים של מחלקה מקוננת פרטית אינה משמעותית (בכל מקרה ידועים למחלקה העוטפת ורק לה).

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

47

חזרה ל Cell ו MyList

- כדי להסתיר מהלקוח של הרשימה את הייצוג הפנימי, נכתוב את Cell כמחלקה מקוננת, פרטית בתוך MyList
- האם מחלקה פנימית סטטית או לא?
- אפשרות אחת: Cell אינה סטטית
- אז כל עצם מסוג Cell משויך לעצם MyList כלומר לרשימה מסוימת, ומאפשר לעצם להכיר את הרשימה בה הוא מופיע.
- אבל מה נעשה אם הוא יעבור לרשימה אחרת?
- למעשה זה בלתי אפשרי! האבר (התוכן) יכול להיות מוכנס לרשימה אחרת, אבל לא העצם מטיפוס Cell
- אפשרות שנייה: Cell סטטית
- מה ההשלכות מבחינת הגנריות?

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

47

רשימה עם מחלקה מקוננת סטטית

- אם `Cell` סטטית היא חייבת להיות גרית, כי אחרת, עבור `private T cont;`
  - נקבל הודעת שגיאה
  - Cannot make a static reference to the non-static type T
- כי אם `Cell` סטטית, היא לא מתייחסת לעצם מטיפוס `MyList`, `MyList <T>` שטיפוס האבר שלו נקבע ביצירתו, אלא למחלקה `Cell` שבה לא נקבע טיפוס קונקרטי ל `T`
- אם כן, מה הפרמטר הגנרי שלה? `T` או אחר?
- שתי האפשרויות הן חוקיות, אבל צריך להבין שבכל מקרה אלה שני משתנים שונים, והשימוש עלול להיות מבלבל

```
public class MyList <T> {
 private Cell head;
 private Cell curr;

 private class Cell {
 private T cont;
 private Cell next;

 public T cont() {
 return cont;
 }

 public Cell next() {
 return next;
 }
 ...
 }

 public MyList (...) {
 ...
 }

 public boolean atEnd(){
 return curr == null;
 }

 /** @pre !atEnd() */
 public void advance() {
 curr = curr.next();
 }
 ...
}
```

דיון: `printList()`

- `printList()` היא שרות גרוע
  - בעיה:** השרות פונה למסך – זוהי החלטה שיש לשמור "לזמן קונפיגורציה". אולי הלקוח מעוניין להדפיס את המידע למקור אחר
  - פתרון:** שימוש ב `toString` – שרות זה יחזיר את אברי הרשימה כמחרוזת והלקוח יעשה במחרוזת כרצונו
  - בעיה:** השרות מכתוב את פורמט הדפסה (כותרות, רווחים, שורות חדשות) ומגביל את הלקוח לפורמט זה. הלקוח לא יכול לאסוף מידע זה בעצמו שכן הוא אפילו לא מכיר את המחלקה `Cell`

```
public class MyList <T> {
 private Cell <T> head;
 private Cell <T> curr;

 private static class
 Cell<S> {
 private S cont;
 private Cell <S> next;

 public Cell (S cont,
 Cell <S> next) {
 this.cont = cont;
 this.next = next;
 }

 public S cont() {
 return cont;
 }
 }

 public MyList (...) {
 ...
 }

 public boolean atEnd(){
 return curr == null;
 }

 /** @pre !atEnd() */
 public void advance() {
 curr = curr.next();
 }
 ...
}
```

איטרטור (סודר? אצן? סורק?)

- איטרטור הוא הפשטה של מעבר על מבנה נתונים כלשהו
- כדי לבצע פעולה ישירה על מבנה נתונים, יש לדעת כיצד הוא מיוצג
- גישה בעזרת איטרטור למבנה הנתונים מאפשרת למשתמש לסרוק מבנה נתונים ללא צורך להכיר את המבנה הפנימי שלו
- נדגים זאת על שני מבני נתונים המחזיקים תווים

Iterator Design Pattern

- נפתור בעיה זו ע"י שימוש בתבנית התיכון (תבנית עיצוב) `Iterator`
- `Iterator` אינו חלק משפת התכנות אלא הוא מייצג קונספט, רעיון, קלישאה תכנותית שמאפשרת לייצג את רעיון סריקת מבנה נתונים כללי
- בשפות תכנות מוכוונות עצמים (`C++`, `Java`, `C#`) ממומשים איטרטורים שימושיים כטיפוס בספריה הסטנדרטית

הדפסת רשימה מקושרת

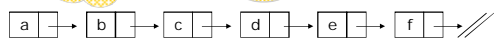
```
public class MyList<T> {
 ...
 public void printList() {
 System.out.print("Letters: ");
 for (Cell<T> y = head; y != null; y = y.getNext()) {
 System.out.print(y.getCont() + " ");
 }
 }
}
```

הגדרת
משתנה
עזר
ואתחולו

בדיקה:
האם גלשנו

גישה בעזרת
משתנה העזר לנתון
עצמו

קידום משתנה
העזר (מעבר לאיבר
הבא)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

הדפסת מערך (אינדקסים)

```
char[] letters = {'a','b','c','d','e','f'};
void printLetters() {
 System.out.print("Letters: ");
 for (int i=0; i < letters.length; i++) {
 System.out.print(letters[i] + " ");
 }
 System.out.println();
}
```

גישה בעזרת
משתנה העזר
לנתון עצמו

הגדרת
משתנה
עזר
ואתחולו

בדיקה:
האם גלשנו

קידום משתנה
העזר (מעבר לאיבר
הבא)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

האיטרטור

- איטרטור הוא בעצם **מנשק** (interface) המגדיר פעולות יסודיות שבעזרתן ניתן לבצע מגוון רחב של פעולות על אוספים
- ב Java טיפוס יקרא **Iterator** אם ניתן לבצע עליו 4 פעולות:
  - בדיקה האם גלשנו (`hasNext()`)
  - קידום (`next()`)
  - גישה לנתון עצמו (`next()`)
  - הסרה של נתון (`remove()`) – אופציונלי

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

הכרות אינטימית עם מבנה הנתונים

- 2 הדוגמאות הקודמות חושפות ידע מוקדם שיש לכותבת פונקציית ההדפסה על מבנה הנתונים:
  - היא יודעת איפה הוא מתחיל ואיפה הוא נגמר
  - היא מכירה את מבנה הטיפוס שבעזרתו ניתן לקבל את המידע השמור במצביע
  - היא יודעת איך לעבור מאיבר לאיבר שאחריו
- בדוגמת הרשימה המקושרת כותבת המחלקה **MyList** (הספקית) היא זו שכתבה את מתודת ההדפסה
- זה אינו מצב רצוי - זהו רק מקרה פרטי של פעולה אחת מני רבות של **קוחות** עשויים לרצות לבצע על מחלקה. על המחלקה לספק **כלים** ללקוחותיה לבצע פעולות כאלו בעצמם

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

אלגוריתם כללי להדפסת אוסף נתונים

```
דפיס את האיברים השמורים במבנה נתונים collection כלשהו:
for (Iterator iter = collection.iterator();
 iter.hasNext();) {
 System.out.println(iter.next());
}
```

גישה בעזרת
משתנה העזר לנתון
וקידומו לאיבר הבא

- מבנה הנתונים עצמו אחראי לספק ללקוח איטרטור תיקני (עצם ממחלקה שממשת את ממשק **Iterator**) המאותחל לתחילת מבנה הנתונים

אם נרצה שהמחלקה **MyList** תספק ללקוחותיה את האפשרות לסרוק את כל האיברים ברשימה ילינו לכתוב **Iterator**

הגדרת
משתנה
עזר
ואתחולו

בדיקה:
האם גלשנו

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

האיטרטור

- כן, זה נורא! `next()` היא גם פקודה וגם שאילתה ממש כשם ששימושים מסוימים של `pop()` על מחסנית גם מסירים את האיבר העליון וגם מחזירים אותו
- בשפות אחרות (C++ או Eiffel):
  - יש הפרדה בין קידום משתנה העזר והגישה לנתון
  - `remove()` אינה חלק משרותי איטרטור (וכך גם אנו סבורים)

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

MyList<T> מספקת איטרטור ללקוחותיה

```
public class MyList<T> implements Iterable<T> {
 //...
 public Iterator<T> iterator() {
 return new MyListIterator<T>(head);
 }
}
```

- מחלקות המממשות את המתודה `iterator()` בעצם מממשות את הממשק `Iterable<T>` המכיל מתודה זו בלבד
- הצימוד בין `MyList` ו-`MyListIterator` חזק. על כן מקובל לממש את האיטרטור כמחלקה פנימית של האוסף שעליו הוא פועל
- כעת הלקוח יכול לבצע פעולות על כל אברי הרשימה בלי לדעת מהו המבנה הפנימי שלה

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

62

MyListIterator תקני

```
class MyListIterator<S> implements Iterator<S> {
 public MyListIterator(Cell<S> cell) {
 this.curr = cell;
 }
 public boolean hasNext() {
 return curr != null;
 }
 public S next() {
 S result = curr.getCont();
 curr = curr.getNext();
 return result;
 }
 public void remove() {} // must be implemented
 private Cell<S> curr;
}
```

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

61

for/in (foreach)

- לולאת `for` שמבצעת את אותה פעולה על כל אברי אוסף נתונים כלשהו כה שכיחה, עד שב Java 5.0 הוסיפו אותה לשפה בתחביר מיוחד (`for/in`)
- הקוד מהשקף הקודם שקול לקוד הבא:

```
public void printSquares(MyList<Integer> list) {
 for (int i : list)
 System.out.println(i*i);
}
```

- יש לקרוא זאת כך:
- "לכל איבר `i` מטיפוס `int` שבאוסף הנתונים `list`..."

- אוסף הנתונים `list` חייב לממש את הממשק `Iterable`

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

64

printSquares

```
public void printSquares(Iterable<Integer> ds) {
 for (Iterator<Integer> iter = ds.iterator();
 iter.hasNext();) {
 int i = iter.next();
 System.out.println(i*i);
 }
}
```

Autounboxing

What is the output for:
System.out.println(iter.next()*iter.next());
(שמרו לכן על הפרדה בין פקודות לשאיתות)

- הלקוח מדפיס את ריבועי אברי הרשימה בלי להשתמש בעובדה שזו אכן רשימה
- טיפוס הארגומנט `MyList<Integer>` יכול להיות מוחלף בשם הממשק `Iterable<Integer>`, ואז הלקוח לא ידע אפילו את שמו של טיפוס מבנה הנתונים

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

63

for/in (foreach)

- ראינו כי מערכים מתנהגים כטיפוס `Iterable`:

```
int[] arr = {6,5,4,3,2,1};
for (int i : arr) {
 System.out.println(i*i);
}
```

- שימוש נכון במבנה `for/in` מייתר רבים משימושי האיטרטור

תוכנה 1 בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

65